

Fantázia 2024

sci-fi • fantasy • horror

Fantázia 2024

Antológia fantastických poviedok

Finálové a ďalšie vybrané poviedky z literárnej súťaže
Martinus Cena Fantázie 2024

Súťaž organizuje
Občianske združenie Fantázia

Generálny partner: MARTINUS

Partneri: ESET, Artis Omnis, YOLi

Mediálni partneri:
Aj ty môžeš písať,
Rádio Devín, ProMovie,
Knižná revue, scifi.sk

Ceny venovali:
Eset, Martinus, Publico, vydavateľstvo Artis Omnis, iHRYsko.sk,
Blackfire games, Nekonečno.sk, YOLi a Fantázia media

Fantázia 2024

Antológia fantastických poviedok

Zostavil: Ivan Alakša

Copyright © Fantázia media

Slovak edition © Fantázia media, s. r. o., 2024

Cover © Radoslav Repický, 2024

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať s cieľom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-89823-37-6

IVAN ALAKŠA

Slovenská fantastická dedina

Toľkokrát sme vyzývali autorov, aby písali poviedky z prostredia, ktoré poznajú, aby zbytočne „necestovali“ do zahraničia s príbehom, ak to preň nie je vyslovene podstatné, až sme nakoniec skončili na slovenskej dedine. Tu, doma, na lazoch... Na „rurálnom“ Slovensku, ako by povedal známy slovenský sociológ. Keby sme na obálku tejto knihy použili ornamenty z Čičmian (kúpené od poľskej grafičky z americkej fotobanky ako máme v našich nových slovenských pasoch) aj by sme sa trafili do nálady mnohých poviedok v tomto ročníku našej súťaže. A možno aj do vkusu našej aktuálnej kultúrnej politickej „verchušky“, ale o to nám určite vôbec nešlo.

Slovenská dedinka v minulosti, slovenská dedinka v súčasnosti, ale aj budúcnosti. Slovenské mestečko zapadnuté v horách „Pánu Bohu za chrbtom“, kaštieľ v slovenských horách bez možnosti úniku, banské mestečko s už zašlou slávou... To sú kulisy niektorých príbehov v tejto knižke. Ale nie, neostávame iba v našej malebnej krajinke. Cestuje sa aj na iné planéty, máme tu fiktívne fantasy svety, nahliadneme aj do povojnovej Ukrajiny, či dokonca do samotného Pekla.

Peklo nielen ako destinácia, miesto, ale aj ako stav prežívania niektorých ľudí, život hrdinov niektorých príbehov v tejto zbierke. Je to tak, veľa poviedok sa zaoberá ťaživými témami, životnými príbehmi ľudí na pokraji šialenstva, ale aj tých, ktorí tú hranicu už prekročili. Horor je medzi poviedkami v našej súťaži a aj konkrétne v tejto knihe celkom silný, nevyhnutne sa „počvachtáme“ aj v krvi a iných telesných tekutinách, najčastejšie však pobudneme v hlavách pomätencov, v tieňoch a tiež na psychiatric-

kých klinikách. Za zmienku stojí, že slovenskí autori sa neboja ani tém z prostredia LGBT. Je niekoľko postáv v poviedkach tejto knihy, ktoré sa boria životom práve kvôli svojej orientácii. Koniec zbierky si opäť, podobne, ako v zbierke v roku 2021, vyslúžili roboty a tentoraz ich „Čakanie na Stvoriteľa“. Je zvláštne, ale už aj príznačné, že jedným z najhumánnejších textov s najväčšou nádejou je poviedka o robotoch.

A ako teda prebiehal 22. ročník našej poviedkovej súťaže? Editorkami prvého kola boli opäť dámy **Ivana Černáková** a **Jana Packová**. Z 247 poslaných textov a po prečítaní vyše 3 300 normostrán textu do porotcovského kola posunuli 151 poviedok od 69 autoriek a 82 autorov.

Porota druhého kola pracovala v zložení: **Viliam Klimáček**, spoluzakladateľ, umelecký šéf a riaditeľ divadla GUnaGU, a tiež autor dvoch desiatok kníh – románov, zbierok básní, konceptuálnych rozprávok a zborníkov divadelných textov; **Ivana Zacharová**, redaktorka a recenzentka v Magazíne o knihách v denníku SME, ktorá recenzuje knihy pre literárny časopis Glosolália a internetový magazín Sieťovka, rádio Devín a moderuje literárne besedy; **Miloš Jesenský**, publicista, bádateľ a spisovateľ, v súčasnosti pôsobiaci v univerzitnom vydavateľstve Belianum; **Ivan Pullman**, dlhé roky spolupracovník časopisu Fantázia a spoluorganizátor Ceny Fantázie. Piatou porotkyňou bola **Kam Pribišová**, členka klubu Spisopriateľov a vlogujúca porotkyňa, ktorá od leta hodnotila poviedky v MCF v podcastoch Aj ty môžeš písať. Porotcovia prečítali vyše 2 400 normostrán textu a čítali na čítačkách e-kníh PocketBook.

Tabuľku s kompletným bodovým hodnotením hlavnej poroty si môžete nalistovať na posledných stranách tejto knihy a po zrátaní bodového hodnotenia vzišiel aj víťaz Ceny poroty MCF 2024. Najviac bodov udelila tohtoročná porota iba tak mimochodom plynúcej fantasy z dedinky na ďalekom východe Slovenska *Bodaj ju porantalo* autorky **Dominiky Sakmárovej**. Poviedka zarezovala aj u čitateľov a získala autorke aj celkové víťazstvo v súťaži.

Opäť sa stalo, že počtom bodov od poroty by sa do finále namiesto piatich poviedok zmestilo viac adeptov. O piate finálové miesto sa aj tento rok delili tri texty, dva z nich sa do finále nedostali iba vďaka štatútu súťaže, ktorý je na to pripravený. Bola to fantasy poviedka *Problém s ľuďmi* minuloročného finalistu Tomáša Slobodníka a horor *Červený závoj* autora Daniela Mišíka. Obe poviedky si však zaslúžili svoje miesto v tomto zborníku.

Finále sme vyhlásili vo štvrtok 19. septembra v kníhkupectve Martinus na Obchodnej ulici v Bratislave a záznam z vyhlasovania nájdete vďaka spoločnosti ProMovie na našich sociálnych sieťach. Od 7. októbra ste si na blogu generálneho partnera súťaže, kníhkupectva Martinus: blog.martinus.sk, mohli prečítať päťicu finálových poviedok a do 27. októbra ste mohli jednej z nich odovzdať svoj hlas. Hlasovania sa v tomto roku zúčastnilo 1 124 čitateľov, a vďaka ich hlasom sa víťazkou dvadsiateho druhého ročníka Martinus Ceny Fantázie stala **Dominika Sakmárová** s poviedkou *Bodaj ju porantalo* (491 hlasov). Druhé miesto si vybojoval **Patrik Slanina** s poviedkou *PÍSMENO, WALTZ* (350 hlasov). Tretia skončila **Kristína Slabáková** a jej poviedka *Červotoč* (137), štvrtá **Eva Myjavcová** s poviedkou *Krkavčia mať* (98) a na piatom finálovom mieste sa umiestnila **Zuska Stožická** s poviedkou *Beriem úžitok, ale nie všetok* (48).

Slávnostné vyhlasovanie výsledkov Martinus Ceny Fantázie 2024 zmenilo miesto konania a 16. novembra 2024 sa po prvýkrát uskutočnilo v priestoroch kníhkupectva Martinus v Bratislave v rámci celodenného festivalu fantastickej literatúry FantáziaFEST 2024. Tu sme zároveň pokrstili aj zborník, ktorý držíte v rukách. Ilustráciu na jeho obálku tentoraz namaľoval Radoslav Repický.

Porotcovia **Ceny spoločnosti ESET pre najlepšiu sci-fi poviedku** v tomto ročníku vybrali spomedzi 41 poviedok a do finále sa rozhodli poslať šesticu z nich. Víťazkou sa stala **Zuska Stožická** s poviedkou *Beriem úžitok, ale nie všetok*. Vo finále ďalej skončili poviedky: *Skriňa* (Ján Bodzan), *Lov na Čierneho ata-*

mana (Matej Kandrík), *Replikátor* (Matúš Ludma), *Reklamácia* (Daniela Romanová) a *Firma* (Lucia Šlosárová).

Do druhého kola súťaže sa tento rok dostalo až 56 hororových poviedok. **Cenu Béla** pre najlepšiu hororovú poviedku, ktorú vyhlasuje vydavateľstvo Artis Omnis si odniesla **Kristína Slabáková** za poviedku *Červotoč*. V hlavnej súťaži jej čitateľská verejnosť prisúdila tretie miesto. Ďalší finalisti a finalistky spomedzi hororových poviedok boli: *Chuť desu* (Michal Hostovecký), *Krkavčia mať* (Eva Myjavcová), *PÍSMENO*, *WALTZ* (Patrik Slanina) a *Štipka súcitu* (Tereza Stebylová).

Už tradične posielajú do Martinus Ceny Fantázie autori najviac fantasy poviedok. Tento rok sa ich do druhého kola dostalo 78. Ocenenie pre **Najlepšiu fantasy poviedku** zastrešuje občianske združenie Fantázia. Víťaznú poviedku tentoraz napísal **Martin Tomčík** – bola to poviedka *Pekelní vlci*. Do finále sa prebojovali ešte poviedky: *Na polceste* (Patricia Grachová), *Rudobarónove dedičstvo* (Tom Hotep), *Koniec stávk* (Marek Surovec) a *Posmrtná detektívka* (František Škoda).

Keďže v tomto roku sa slávnostné vyhlasovanie výsledkov Martinus Ceny Fantázie neuskutočnilo na knižnom veľtrhu Bibliotéka, ale v priestoroch generálneho partnera súťaže, kníhkupectva Martinus v Bratislave, prispôbili sme tomu aj najdlhšie existujúcu pridruženú súťaž. Novinkou Martinus Ceny Fantázie v roku 2024 sa teda stala **Cena martinusáka**, súťaž, v ktorej o víťazovi rozhodujú zamestnanci siete kníhkupectiev Martinus. S prvotným výberom finalistov im pomohla naša editorka z prvého kola Jana Packová. To znamená, že nečítala iba 151 poviedok druhého kola, ale má za sebou kompletných 247 textov, ktoré ste poslali do súťaže. Najlepšou poviedkou novej Ceny martinusáka sa stala *Krkavčia mať* autorky **Evy Myjavcovej**. Poviedka si vybojovala aj štvrté miesto v hlavnej súťaži. Okrem toho sa do finále dostali poviedky: *Veveričky sú super* (Matej Tuniak Lipták), *Keď lekár predbehne svoju dobu* (Branislav Marko), *Bodaj ju porantalo* (Dominika Sakmárová) a *Beriem úžitok, ale nie všetok* (Zuska Stožická)

V minulom roku sa novým partnerom súťaže pre autorky a autorov do 15 rokov – stalo vydavateľstvo YOLi. Prijatých bolo tento rok 16 poviedok, pričom najmladší autor mal iba 10 rokov. „Ako vydavateľstvo, ktoré sa venuje predovšetkým literatúre pre mladých, je pre nás prirodzené podporovať súťaž, ktorá dáva priestor mladým talentom. Veríme, že literatúra má obrovskú moc inšpirovať, formovať a rozvíjať fantáziu, a preto chceme povzbudiť mladých ľudí, aby písali a objavovali radosť zo slova. Byť partnermi Martinus Ceny Fantázie je pre nás skvelá príležitosť podporiť nové generácie autorov a ukázať im, že ich príbehy majú hodnotu,“ vyjadrila sa porotkyňa **Adriána Grečnárová**. O poviedkach povedala, že boli skutočne: „... rôznorodé a jedinečné. Niektoré boli pútavé a čítali sa ľahko, iné nás donútili premýšľať a vynaložiť viac úsilia pri ich pochopení. Každý príbeh však ukázal, že mladí autori majú veľkú fantáziu a odvahu skúšať nové veci. Piatim finálovým poviedkam gratulujeme a zároveň chceme všetkým vyjadriť podporu, aby sa do súťaže nebáli prihlásiť aj budúci rok. Nevieme sa dočkať!“ Najviac zaujala poviedka *Cesta za slobodou* **Natálie Buckovej**. Do finále sa ešte dostali poviedky: *ANIMARUM TENEBRIS* (Nikolas Kormoš), *Jeden deň vyzerá ako celý život* (Ren McEverty), *Sestra vlčice* (Sofia Šafaříková) a *Ja som to tušila* (Catherine Juliana Margaret Wardle). Mimochodom – až tri z poviedok autorov do 15 rokov sa dostali aj do druhého kola hlavnej súťaže.

Želám vám príjemné čítanie zborníka Fantázia 2024 a ak si trúfnete, na konci knihy nájdete podmienky účasti v ďalšom ročníku. Podťe do toho, začnite už teraz vymýšľať príbeh, ktorý pošlete do 23. ročníka Martinus Ceny Fantázie.

Martinus Cenu Fantázie vrátane všetkých pridružených aktivít pre vás organizuje Občianske združenie Fantázia

MARTINUS CENA FANTÁZIE 2024:

1. miesto:

Dominika Sakmárová: Bodaj ju porantalo

(Cena Fantázie a 300 €)

2. miesto:

Patrik Slanina: PÍSMENO, WALTZ

(200 €)

3. miesto:

Kristína Slabáková: Červotoč

(100 €)

4. miesto:

Eva Myjavcová: Krkavčia mať

(50 €)

5. miesto:

Zuska Stožická: Beriem úžitok, ale nie všetok

(50 €)

Cena poroty:

Dominika Sakmárová: Bodaj ju porantalo

Cena spoločnosti ESET pre najlepšiu sci-fi poviedku 2024:

Zuska Stožická: Beriem úžitok, ale nie všetok

Cena martinusáka 2024:

Eva Myjavcová: Krkavčia mať

Cena Béla pre najlepšiu hororovú poviedku 2024:

Kristína Slabáková: Červotoč

Cena OZ Fantázia pre najlepšiu fantasy poviedku 2024:

Martin Tomčík: Pekelní vlci

Cena YOLi 2024 (pre autorov a autorky do 15 rokov):

Natália Bucková: Cesta za slobodou

Výsledky boli vyhlásené 16. 11. 2024

v rámci festivalu FantáziaFEST

v priestoroch kníhkupectva Martinus v Bratislave

MARTIN TOMČÍK

Pekelní vlci

Kapitán Jakub Mikovíny hodil zapálenú fakľu dovnútra chatrče. Dlhú chvíľu stál bez pohnutia, čakal kým sa oheň poriadne rozhorí. V zreničkách sa mu zrkadlili lačné plamene, oči mal ako sklenené koráliky a dušu zblúdenú v spomienkach. Žmolil si ruky. Veľmi dobre si pamätal na deň spreď pár mesiacov, keď videl vypálenú kúriu. Zničené domy, uhorené telá zvierat...

Pohľadom zaletel k zajatcovi a na perách sa mu mihol spokojný úškrn.

Zbojník Šimon Viazanička stál spútaný medzi statnými žrebcami a napínal povrazy tak silno, ako sa mu dalo. Biela halena nasiaknutá krvou, tvár poznačená modrinami a rozbité pery hovorili, že svoju kožu nepredal lacno. A hoci aj on uštedril pár buchnátov, nestihol použiť žiadnu zbraň a nikoho z kapitánových mužov nepripravil o život. Boj prehral, ale nebol všetkému koniec.

„Seržant,“ obrátil sa Mikovíny na mohutného muža s čiernymi kučerami, ktorý mu držal koňa. „Ručíte mi za to, že sa tá sviňa dostane do Brezna pred súd!“

„Áno, pane,“ prikývol Samuel Ridzoň.

Kapitán breznianskej mestskej stráže ukázal plameňom chrbát a vysadol do sedla. Zahľadel sa na tmavú oblohu a množstvo ťažkých mrakov nad obzorom hôr. Do vlasov mu zafúkol vietor, na zarastenej tvári zacítil vlhkosť blízkeho dažďa a chlad.

„Musíme sa dostať do mesta čo najskôr.“

„Pre búrku, pane?“ opýtal sa seržant.

Mikovíny postrehol v Ridzoňovom hlase pobavenie a prevrátil oči. Nie, počasie mu nikdy nenaháňalo strach. Dobré však vedel, že majú pred sebou dlhú cestu a na nej sa môže zomlieť kadečo. Čím skôr ju budú mať za sebou, tým lepšie.

„Nebojím sa ani Zubatej. Vodcu tej zberby sme dostali, ale okolité lesy budú po zotmení plné zloduchových kumpánov. Nechcem, aby niekto z mojich mužov otrčil kopytá v tunajších horách.“

Kapitán otočil koňa dolu svahom, ale nezašiel ďaleko, keď ho seržant opäť zastavil. Tentoraz znel jeho hlas vystrašene.

„Nemienite ísť tadiaľ?“

„Poznáte nebodaj rýchlejšiu cestu?“

Jakub Mikovíny chápal, z čoho má seržant obavy. O Čertovom sedle kolovali rôzne chýry, ani jeden dobrý, veď nie nadarmo nieslo meno po satanášovi. Kapitán nad takými rečami zväčša iba mávol rukou, babské povedačky ho nezaujímali. Ľud je bojazlivý, obáva sa všetkého, čomu nerozumie, a čokoľvek ho dokáže vystrašiť. Bola pravda, že kolovali povesti o pekelných vlkoch kdesi pod Ďumbierom, ale tomu dopomohla práve zbojníkova družina a strašidelné povedačky dedinčanov.

Mnohí svedkovia krádeží opisovali zbojníkov ako mužov s vlčími hlavami namiesto ľudských, ale keď sa im raz podarilo jedného z nich dolapíť, pravda vyšla najavo. Mali iba desivé masky. Prostý ľud sa napriek tomu držal svojho.

Kapitán nemienil strácať čas.

„Prekrižovať, trikrát odpluť a môžeme vyraziť.“

Zbojník sa ticho a dávivo zachechtal. Drábi okolo sa začali obšívajúť a pozeráť jeden na druhého. Iba mušketeri zostali pokojní. Tí už zažili kadečo a kapitán sa na nich mohol vždy spoľahnúť. Potreboval však niečo urobiť, preto sa s koňom otočil späť a prišiel až k zajatcovi. Nohou zavadil o vlčiu masku, ktorá visela zlo duchovi pod krkom.

„Chceš k tomu snáď niečo dodať, lotor?“

„Ak sa vyberiete cez sedlo,“ zdvihol hlavu Šimon a s jedným opuchnutým okom zazeral na kapitána, „skapete tam do posledného a vaše matere...“

„Seržant, zapchajte mu hubu! Nemám chuť ho počúvať.“

S týmito slovami Mikovíny ukončil akúkoľvek ďalšiu rozpravu a vydal sa smerom k majestátnemu končiaru. Malá kompánia jazdcov kráčala voči osudu krokom. Na konci sa potácal chytený zbojník a každú chvíľu bojoval s tým, aby nespadol z nôh. Dačo si mrmlal, ale cez handru v ústach mu nikto nerozumel.

Ak sa aj bál toho, čo s ním bude, nedal na seba nič poznať.

Zbojníci zaútočili na družinu drábov, práve keď sa búrková mrákava dotkla čiernych zubov borovicových vrcholkov. Z oboch strmín nad Čertovým sedlom zahrmeli výstrely, objavili sa kúdole pušného prachu a guľky zasvišťali pomedzi jazdcov.

Dvaja drábi sa mŕtvi sklátili k zemi.

„Naspät!“ zareval Jakub Mikovíny a strhol koňa do strany, aby sa vyhol nepriateľskej strelbe. „Kryte sa!“

Kapitán reagoval pohotovo, ale napriek tomu nezabránil pohrome. Kým sa dostali z dosahu strelcov a skryli sa za stromami, prišli o ďalších troch mužov a väčšinu koní. Tí, ktorých strelba nezahlušila, sa váľali na kamenistej cestičke spolu s doráňanými zvieratami a snažili sa odplaziť do bezpečia.

Navyše, prišli o zajatca.

Zbojníkovi sa podarilo využiť trmu-vrmu a zmizol z dohľadu.

„Bohukristušák, aby ich porantalo!“ zahučal Samuel Ridzoň, keď sa hodil za balvan, kde sa ukrýval kapitán.

„Nerúhajte sa, seržant,“ okríkol ho Mikovíny a začal nabíjať ručnicu. „Radšej Pána proste o pomoc. Pekne si na nás počkali.“

„Keď toho odkundesu dostanem do rúk...“

„Dost! Myslite na to, ako odtiaľto vyviazneme. Tí naničhodníci zložili takmer polovicu oddielu.“

Ridzoň patril k najlepším vojakom v meste, ak nie v celej župe, a právom bol kapitánovým zástupcom. Vyrovnal sa aj mušketerom, z ktorých zostali už iba dvaja. Tvár mal síce škaredú, poznačenú chrastami po kiahňach, ale silu mal za poltucet chlapov. Teraz ale nevedel, čo majú robiť. Trestná výprava sa razom zmenila na boj o prežitie a na dolapenie veliteľa zbojníkov mohli zabudnúť.

„Môžeme sa ukryť v tamtej húštine, pane.“

Kapitán prikývol. „Súhlasím. Pred tým ich ale zopár pošleme do pekla!“

Mikovíny nabijakom utlačil zátku, priložil si zbraň k lícu a namieril k lesu. Čakal, nepohol sa ani o piad' a zadržal dych. Nedokázal odhadnúť, koľkí ich prepadli, a tak každý presný zásah mohol zmeniť pomer síl. Nesmie minúť! Vedľa kmeňa statnej borovice sa objavila hlava so slameným klobúkom. V tej chvíli kapitán vystrelil a mladíkom v špinavom kabátci myklo, otočil sa a zmizol v húštine.

„Právom vás volajú Bombura, pane!“ zvolal Ridzoň.

Vzápätí vystrelil aj seržant a ďalší z nepriateľov sa už viac neozval. Zbojníci prestali strieľať, ale nebezpečenstvo ani zďaleka nepominulo. Zrejme sa tá háveď zakrádala pomedzi stromy bližšie k nim. Zo strže sa zdvihol vietor a kdesi v lese sa ozvalo vlčie zavýtie.

Mikovíny sa zarazil. „O vlkoch v týchto končinách som nepočul celé roky.“

Zbojníci sa vynorili z lesa a vrhli sa na zranených a ukrytých drábov ako povodeň. Ich útok nedával zmysel. V očiach mali desivý výraz, ako keby ich posadli zlí duchovia. Stačilo namieriť a mohli ich všetkých postrieľať ako zajace. Napriek tomu kapitán zaváhal, mal pocit, ako keby pred niečím utekali. Nedokázal si ich počínanie vysvetliť. Nech bolo hocijak, nemal v úmysle sa iba prizeriť. Spolu so seržantom vytiahli šable, vyskočili spoza balvanu rovno medzi útočníkov a začali rúbať.

V sedle za nimi opäť zavyl vlk. Tentoraz oveľa bližšie. Odpovedalo mu množstvo ďalších zavýti.

„Tam je!“ zahulákaval Ridzoň.

Veliteľ zbojníkov mal tvár bledú ako krieda, oči doširoka otvorené a zo svetlých vlasov mu tiekol pot. Báł sa. Nevyzeral však, že sa bojí drábov, ktorí stáli proti nemu. Keď oboch mužov zbadal, okamžite sa rozbehol dolu svahom. Chceli sa za ním vrhnúť, no vtom oblohu preťal blesk a udrel do najvyššej borovice. Hrmenie zadunelo, strom vzbĺkol a na krajinu sadol strach.

Prudko sa ochladilo, ako keby do doliny zavítala Zubatá v čiernych šatách. Na stráňach navôkol sa objavili červené oči. Šelmy zavýli.

„Čo sa to, doparoma, deje?“ zavrčal Mikovíny.

„Pekelníci!“

Seržant mal pravdu, nemohlo ísť o stvory Božie. Z lesa sa vynorili beštie, aké jakživ nevideli. Netvory mali zvieraciu hlavu, ale zvyšok pripomínal ľudské telo. Pokožku im pokrývali husto zarastené chlpy, z mohutného torza vyrastali štyri končatiny a vzaďu im vial chvost. Už z diaľky bolo vidieť, že sú o dve hlavy vyšší ako ľudia, s ostrými pazúrami a tlamou plnou hrôzostrašných hryzákov. Pohybovali sa – čo pohybovali, skákali – po dvoch ako smrteľníci, no zabíjali desivo ako lesné besy.

Drábi a zbojnáci stratili posledné zvyšky odvahy a rozutekali sa naverímboha. No nie všetci podľahli strachu. Kapitán sa prekrižoval a vystrelil na najbližšiu beštiu, ale guľka potvoru iba trochu spomalila a nezabránila jej, aby so zúrivým štekotom odhryzla jednému z mušketerov kus šije.

Krv sa rozfrkla na všetky strany.

•••

Jakub Mikovíny kríval pomedzi stromy. Hoci krvácal z mnohých rán, umožnil dostať sa seržantovi hlbšie do lesa, kde mal väčšiu šancu, a sám zostal čeliť dvom-trom beštiám. Boli to hrozné šelmy, no dali sa zraniť a zabiť, o čom svedčila čierna krv na kapitánovej šabli. Proti presile sa však bojovalo ťažko. Okrem toho prestali splašene útočiť a namiesto boja nútili korisť ustupovať. Už pocítili, že dostať sa do blízkosti tej špicatej veci v ľudských rukách im prinesie iba bolesť, a preto využili, čo človek nevedel.

Okraj prepadliny sa objavil v tme ako brána do pekla. Kapitán pochopil príliš neskoro. Najväčšia z beští zavrčala a skočila po ňom.

Jakub Mikovíny pocítil na hrudi náraz, zaspätkoval a pošmykol sa na kameňoch. Posledné, čo uvidel, bola rozbesnená tlama a pod ňou medailón v tvare vlka. S výkrikom sa zrútil do tmavej priepasti.

•••

Niekoľko kričal, ale cez tajomný, snový závoj kapitán nedokázal rozoznať, o koho ide. Ten hlas bol pisklavý a neustále preskakoval z jednej tóniny na druhú. Trvalo dlhú chvíľu, kým si Mikovíny uvedomil, komu patrí.

Ján Simonides!

Jeho charakteristický piskot sa často stával terčom ohováračských vtipov, ale kapitán si breznianskeho richtára vždy vážil. V nebezpečných časoch patrilo k nebojácnyim mužom, ktorý šiel proti prúdu a ak bolo treba, trestal bezprávie spravodlivo bez ohľadu na spoločenskú vrstvu. Dokázal sa však poriadne rozčúliť, keď mal dôvod.

„Musíte sa za ním okamžite vydať!“ reval Simonides a búchal po pisárovom stole ako zmyslov zbavený. „Zoberte si toľko mužov, koľko treba a nebudú mestskej posádke chýbať.“

„Áno, pán richtár.“

„Privediete ho živého. Osobne sa postarám o to, aby sa mu kat venoval poriadne. Rozumiete?“

Kapitán mlčky prikývol. Za viacnásobné lúpeže zbičovanie na dereši. Niekoľko dní v kletke hanby. A nakoniec zbojníka povesia na šibenici. Stačilo lotra iba chytiť.

Lahko sa povie, ťažšie vykoná.

Velil mestskej stráži a poznal svojich mužov do posledného, aj mušketerov z Dolnej zeme, ktorých naverbovala mestská rada minulú zimu. Väčšina z nich zažila boje proti Turkom a patrili k spoľahlivým vojakom, kým si nevypli. Hoci mali horkokrvnú povahu, s nimi by sa nebál ísť ani do pekla, ak by bolo treba.

Už sa chcel otočiť a vydať sa za utečencom, keď ho obkolesil chlad a čiernočierna tma. Kdesi zahrala píšťalka. Zahmlil sa mu zrak. Všetko zmizlo, radnica, richtár i on sám. Zatriasla sa zem a z dialky, akoby cez šumiaci vodopád, sa ozval neznámy hlas.

„Pane?!“

V temnote sa objavilo slabé svetlo, postupne rástlo a tma začala blednúť. Znovu sa chvela zem, tentoraz oveľa silnejšie. Kapitán mal pocit, akoby odniekiaľ padal a padal a nebolo dna, na ktoré by dopadol.

Na ramene pocítil cudziu ruku.

„Počujete, pane? Preberte sa!“

•••

Najprv myslel, že nad ním stojí jeho známa Zubatá a chystá sa ho zmárniť, ale potom sa jej zaligotal jediný zlatý zub a zmizla. Míkovíny s námahou otvoril viečka a úzke zorné pole vyplnila pekná tvár. Bola mu až príliš povedomá.

Stážka preglgol.

„Kristína, si to ty?“

Vidieť opäť svoju milovanú manželku znamenalo iba jediné. Zomrel! Zmocnila sa ho zmes pocitov, od radosti, že na ňu môže znovu hľadiť a byť v jej blízkosti, až po strach a paniku z to-

ho, že jeho život predčasne skončil. Dlhých dvanásť rokov sníval o tomto okamihu a nevedel sa dočkať. No predsa nečakal, že tak skoro...

Zrak sa mu ešte poriadne nevyjasnil. Niečo mu nesedelo. Kristína voňala ako krič divokých ruží a nie ako zmoknuté ihličie. To nemôže byť ona!

Konečne precitol.

Nie, tá tvár nepatrila jeho žene, ale bola podobne krásna. Dievka mala ostrejšie črty, menší nos a tmavšiu pokožku. Na prvý pohľad vyzerala ako cigánka a kapitán odhadoval, že mohla mať okolo dvadsať rokov.

Prekvapene zažmurkal. *Prečo práve myslí na jej vek? Kto to vlastne je?* Chcel sa pohnúť, no zachvátila ho bolesť. Zaškrípala zubami, vzdychol. Oči mu znovu oťažili.

„Teraz nesmiete zaspať,“ lomcovala ním neznáma. „Neviem, akým zázrakom ste prežili pád, ale ak vám mám pomôcť, budete musieť zostať pri vedomí.“

„Kto si?“ zachripel kapitán a zadíval sa na mladú ženu. Úzku tvár rámovali husté gaštanové kadere. Nechal sa pohltiť modrými očami, ako keby to boli hlboké studne a nič iné neexistovalo. Medovým hlasom ho vytrhla zo zahľadania a na úzkych perách sa jej mihol úsmev.

„Bylinkárka. Liečiteľka... Bosorka,“ to posledné slovo doslova vyprskla a po tvári preletel tieň hnevu a bolesti. „Prezývajú ma rôzne, vyberte si sám. Máte pomliaždeniny, rezné rany a pohryznutia od tých beštií, ale môžete to prežiť. Len musíte spolupracovať.“

„Cítim sa, akoby som preletel mlynským kolesom. Na viackrát.“

Zdvihla ruky. „Dôkladne som vás prezrela, kým ste sa prebrali. Sprvoti som myslela, že je po vás. Našťastie som sa zmýlila.“

Hoci rozumel, čo mu hovorila, poriadne ju nevnímal. Myšlienky naňho spadli ako lavína. *Odkiaľ sa tu nabrala? Ako to, že sa nezabil? A čo tí, ktorí boli s ním?* Oči mu splašene žmurkali zo strany na stranu.

„Kde sú moji muži? Prežil...“ kapitán sťažka preglgol. „Prežil ešte niekto?“

Deva pokrčila plecami: „Neviem. Videla som niekoľkých, ako utekajú lesom, ale či sa zachránili...“

„Bol medzi nimi mohutný chlap?“ nenechal ju dohovoriť.
„Čierne kučery, poďobaná tvár... škaredý ako noc?“

Pomaly pokrútila hlavou.

Kapitán v tichosti zanaďoval. So seržantom si dali sľub, že ten, kto utečie, bude toho druhého hľadať a neprestane dovtedy, kým ho ne-nájde. Živého alebo mŕtveho. Aby aspoň telo mohli riadne po kresťansky pochovať. V myšlienkach sa opäť vrátil k pekelným vlkom.

„A čo tie netvory?“

„Už sú preč. Vrátili sa do svojich brlohov. Potulujú sa po okolitých horách už niekoľko mesiacov. Ľudia sa boja chodiť do Čertovho sedla a blízkyh končín. Ich útoky sú čoraz častejšie a nikto s tým nič nerobí.“

„Takže sa mi to nesnívalo,“ precedil pomedzi zuby. „Čo obchodníci? Vedie tadiaľ cesta do Liptovskej stolice... Dôležitá trasa...“

„Od jari cez sedlo žiadny neprešiel. Dokonca aj cigáni sa boja kraja pod Ďumbierom ako čert kríža.“

Mikovíny nadvihol obočie. Nemal žiadne správy o tom, že by obchod viazol alebo že by sa kupci vyhýbali prechodu cez vrchy. Nebolo ich jednoduché prejsť, ale mnohí sa radšej vydali cez hory ako okolo nich. Často využívali služby valachov alebo tulákov a aj cigánov, hoci pri nich si museli poriadne strážiť vrecká.

„Lotri a báť sa pekla? To som jakživ nepočul,“ povedal kapitán a pokúsil sa oprieť o ruku, ale telom mu prešiel záchvat bolesti.
„Kriste! Čo robíš?“

Bylinkárka sa zazubila a pritlačila na nohu ešte viac. „Nemali by ste tak škaredo o cigánoch hovoriť. Niektorí z nich vedia dobre veštiť a liečiť.“

Na perách pocítil cudzie prsty.

„Zjedzte toto. Uľaví sa vám.“

Nedôverčivo pozrel na zelenohnedú gulôčku, ktorú mu ponúkala. Veľmi jej neveril, ale urobil, ako mu kázala. Na jazyku pocítil horkú chuť, malú guču rozmliaždil medzi zubami a s námahou prehltol. Netrvalo dlho a bolesť skutočne ustúpila, zato hlava oťažela a srdce sa rozbúšilo. Oblial ho pot.

„Čo si mi dala?“

Pohľadila ho po tvári. „Nemusíte sa ničoho báť. O chvíľu to prejde.“

Nádych, výdych. Nádych... Podarilo sa mu znovu otvoriť oči, no ako zreteľne ju predtým videl, tak mal tentoraz zrak zahmlený a zachytil iba nejasné obrisy. Zdalo sa mu, že pri ňom kľačal anjel.

„Ako sa vlastne voláš?“ spýtal sa pomaly.

Dievča sklopilo zrak. „Alžbeta.“

„Ja som Jakub,“ predstavil sa kapitán, hoci sa nespýtala. „Mám pocit, že som sa práve ocitol v nebi.“

„Kdeže, to ste len z výšky spadli,“ zasmiala sa, ale v hlase sa jej objavila obava. Položila mu ruky na hlavu. „Dúfam, že som nič neprehliadla. Dlhšie tu nemôžeme zostať, musím vás dostať ku mne domov.“

„Čo mám urobiť?“

„Postaviť sa, ak viete,“ zašvitorila sladkým hlasom. „Sama vás neunesiem. Ste príliš ťažký, pán Jakub z Neba.“

„Pokúsim sa, Alžbetka.“

•••

Potkynali sa lesom, kým sa pred nimi neobjavilo svetlo z polorozpadnutého domu nad zurčiacim potokom. Kdesi v tme sa črtali obrisy kolesa, ktoré hovorili, že kedysi tu stál mlyn. Vedma si s úľavou vydýchla, pomohla zranenému posadiť sa na blízke skalisko a spod šiat vytiahla dlhú, ručne vyrezávanú píšťalku.

Nabrala dych a zahrála prvé tóny clivej piesne.

Dvere na dome zavrzgali a na prahu zastala postava obkolesená ohnivým svetlom. Namiesto hlavy mala vlčiu papuľu. Keď démon zistil, odkiaľ dievča hralo, rozbehol sa k nej. Bombura horko-ťažko dokázal udržať pozornosť a mlel z posledného. Namáhavá cesta si vyžiadala svoju daň. Keď pri nich zadupotali démonove kroky, odovzdane zdvihol pohľad.

Vlčia hlava bola iba maska.

„Kohože sem čerti nesú? Dávno sme sa nevideli.“

Zbojník Šimon Viazanička nezaváhal a kapitána prudko ovalil po hlave. Posledné, čo Jakub Mikovíny vnímal, bol zdesený ženský výkrik.

Znovu sa ocitol v temnote.

Nevedel, kde presne sa nachádza, ani či je stále medzi živými. Necítil si telo, ale bolo mu to úplne jedno, zabudol na celý svet. Obklopovalo ho podivné hrejivé teplo, vzduch voňal borovicovou živicom, bylinkami a nádejou.

Stačilo zaspať a všetky starosti by navždy pominuli.

Doľahol k nemu slabý hlas píšťalky. Po chvíli melódiu spoznal, a hoci patrila k tým smutnejším, vždy ju počúval rád. Pieseň o dievčati, ktoré páso pávy, sa vynárala z hlbín minulosti, keď s kočovníkmi putoval z jedného kraja do druhého. Z detstva mu veľa spomienok neostalo, táto pieseň však áno.

Hudba zmlkla. Tma okolo neho začala blednúť a chuchvalce svetla sa driapali cez záves z kostí, hlinených korálikov a vlčích tesákov. Svet sa vyjasnil a rozdelil na dve izby. Odnieiaľ začalo fúkať. Nezvyčajný závoj zaštrkotal a odhalil za sebou ženskú postavu. Nerozoznal jej presný tvar, ale niečo mu hovorilo, že vie, o koho ide.

Nebola sama.

Za Alžbetou sa chichotala a natriasala zhrbená starena v tma-
vosivom deravom háve, s kosou v ruke. Zubatá! Šmýkala nástro-
jom smrti sem a tam, bola stále bližšie a bližšie k dievčaťu, ale ani
raz nedokázala preťať niť jej života. *Ej, nech len skúsi!* Kapitán ju
preklíňal očami, ale nemohol nič viac urobiť.

Chcel na ňu zavolať, ale v hrdle mu navrela hrča a nebol schop-
ný vydať ani hlások. Vtom sa obraz vyjasnil. Smrtka so zlatým
zubom sa stratila. Dievča si vyzlieklo živôtik a sukňu. Siahlo
na lanovú košeľu a prevlieklo si ju cez hlavu. Hľadel na malé, vy-
zreté prsia, a hoci vedel, že by mal odvrátiť zrak, neurobil tak.
Viac ako taje ženského tela ho zaujala pavučina jaziev na tmavej
pokožke.

Deva vyzerala, akoby na svojom tele nosila všetky rany sveta.

Vtom začala spievať a pustila sa do tanca okolo ohniska. Plamene vyšľahli do výšky vždy, keď sa priblížila k ohňu, zdalo sa mu, že ho klame zrak. Kúdole dymu ju objímali a krútili sa podľa jej pohybov ako kľbká hadov okolo kráľovnej. Vyrástla do nezvyčajnej výšky, ruky i nohy sa predĺžili ako smreková živica a už viac nepripomínala ľudskú postavu.

Zažmurkal a snažil sa pochopiť, čo presne vidí, ale márne. Už dlhšie neudržal oči otvorené. Mal pocit, ako keby sa mu všetko iba snívало. Nahá žena. Pieseň o pávoch. Prúžky dymu. Podmanivé svetlo. Tisíce jaziev.

Keď sa kapitánova hrud' začala pokojne pohybovať hore a dolu, vedma prestala tancovať a padla zmorená na zem. Tvár mala strhanú, z očí sa jej rinuli slzy, ústa rozďavené doširoka. Chatrčou sa rozliehal bolestivý rev.

Na nahom ženskom tele pribudli zárezy a pohryznutia.

•••

Jakub Mikovíny sa zobudil a pretrel si oči. Cez deravý strop videl, že vonku je tma a do miestnosti nakúka kosák mesiaca. Miestnosť voňala sušenými bylinkami, ihličím a hubami. Na stenách viseli rôzne kožušiny, od srnčích, jazvečích až po vlčie a trofejам kraloval medvedí kabátec. V ohnisku pukotalo drevo. Medzi uhlíkmi preskakovali iskričky ako šibalskí démoni, no teplo ohňa neustále bojovalo s priedanom odkiaľsi z rohu.

Kapitánovi padol zrak na záves vedúci do vedľajšej miestnosti.

Kosti. Koráliky. Tesáky.

Takže sa mu to nesnívalo? Tá pekná mladá žena je skutočne bosorka? V kapitánovej hlave sa predbiehala jedna myšlienka za druhou, nevedel, čomu má veriť skôr. Ak ho oči neklamali, deva tancovala nahá okolo ohňa, aby z neho vymietla zlých duchov a zbavila ho všetkých rán.

Až teraz si uvedomil, že leží v posteli vyzlečený, prikrytý iba ťažkým a hrubým paplónom. Nadvihol perinu a do vzduchu sa vzniesli dve-tri husacie pierka. Po ranách a škrabancoch nebolo ani stopy.

Odkiaľsi začul krik hádky.

„Prečo si ho k nám doviedla? Mal v tej rokline skapať. Vieš, že je to obávaný Bombura z Brezna?“

„Nemohla som. Je to človek, tak ako ja alebo ty. Nezaslúžil si tam umrieť.“

„A čoby nie? Ak by sa mi nepodarilo utiecť, teraz by ma vešali. Ja si zasluším smrť? Zubatá si už kosu brúsila. Takí ako on ma budú lapať, kým ma nedostanú.“

„Krivdíš mu.“

„A tebe sa oči pomútili alebo čo? Tam v sedle si mala byť! Zastreliť Michala. Bol to ešte chlapec. A tebe by zniesol modré z neba.“

Alžbeta sa odvrátila a potiahla nosom. „To je mi ľúto. Nezaslúžil si zomrieť, ale nikdy by som sa k nemu nepripýtala. Nemala som ho rada.“

„Patril k nám! Nie ako henten, k pánom. Mal by som ho zmárniť, kým sa nezotaví, inak nebudeme mať pokoj.“

„Nedovolím ti, braček. Teraz som ho liečila. Okrem toho si myslím, že...“

„Čo?“

„Mohol by nám pomôcť.“

„Ako, do pekla? Čo by tak urobil...“

Hlasy prešli do nahnevaného šepotu, ale hoci boli prudšie, kapitán sa už nič viac nedozvedel. Pokúsil sa posadiť. Myslel si, že to bude namáhavé a s bolesťou, ktorá čakala, kým urobí nejaký prudký pohyb. Nemýlil sa.

Zatočila sa mu hlava, bodlo ho v krížoch. Sykol. Opäť odpadol do mdlôb.

•••

„Panstvo je už hore, ako vidím.“

Mikovíny sa strhol, až zo seba skoro zhodil paplón. Šimon Viazanička vošiel do miestnosti z opačnej strany a úplne nečujne. V rukách zvieral kapitánovu pištoľ.

„Mal by som vás zastreliť,“ prehovoril podráždeným hlasom.

„Konaj, ako uznáš za vhodné,“ odsekol mu kapitán. „Nebudem zobrať o život. Ja som ťa nenútil kradnúť a vypaľovať domy.“

„Nič také nehovorím,“ zavrčal zbojník, „ale slúžite tým nenásytným sviniam ako pes na obojku. Kto môže za to, že som sa dal na zboj? Keby nechali na pokoji mlyn, ktorý som postavil vlastnými rukami, živím sa poctivo. Brezňania ale nezniesli pomyslenie, že by naša osada nemusela voziť pšenicu do mesta.“

„Preto si musel podpáliť statok mešťanostu Fridricha? Kúriu v Beňuši? A ďalšie?“

Vtom do miestnosti vošla Alžbeta a škaredo zazrela na brata. Zbojník prevrátil oči, sklonil pištoľ a položil zbraň na stôl.